

קדים.

ותתנבל.

ומנסה הגמרא לפשוט מברייתא אחרת:

תא שמע מהא דתניא: ליבן שפורד, והכה בו, נדון משום מכות אש. והיינו בעיין ממש. **אלמא, חבטא קדים,** ואתי הבלא ומבטל ליה.

ודחינן: **מהתם נמי** לאו ראייה היא. דאיירי **דברזייה מיברזו.** שלא הכהו בכח אלא דקר אותו, **דהיינו חרוד.** ולא משום דחבטא קדים ואזלינן בתר אחרון, אלא אין כאן חבטא כלל ולכן נידון משום מכה, אבל במקום דאיכא תרויהו עדיין תיבעי לך.

ולא נפשטה הבעיא.

אמר רב נחמן, אמר רבה בר אבוח: סכין שמשתמשים בה לקרבנות של **עבודת כוכבים מותר לשחוט בה, ואסור להתוך בה בשר.**

מותר לשחוט בה, אף על פי שמשמשי עבודת כוכבים אסורים בהנאה, היות ושחיטה לא חשיבא הנאה, משום שמקלקל הוא. שהבהמה בחייה דמיה מרובים יותר מאשר לאחר שנשחטה. כי בחייה היא עומדת לג' דברים, לולדות, לחרישה, ולאכילה, ואילו לאחר שחיטה היא עומדת רק לדבר אחד — לאכילה.

אבל **אסור להתוך בה בשר** משום דמתקן הוא. דכיון שכבר שחטה, להכי קיימא.

אמר רבא: פעמים שאף השוחט אסור לו לשחוט בסכין עבודת כוכבים. וכגון בבהמה שהיא **מסוכנת** ונוטה למות, ששחיטתה היא תיקונה. שהרי אם לא ישחטנה, תמות,

ופעמים אף **המחתך מותר** לו להתוך בסכין עבודת כוכבים. וכגון, **באטמי** [נתחים חשובים כירך, כתף וחזה] **דקיימין לקורבנא,** לשלח אותם בתור דורון לאדם חשוב. ובוה שחותכן הוא מפסידן ומקלקל אותן, ולא חשיב הנאה בהכי.

ומקשינן: והרי אף אם אין בה משום איסור הנאת עבודת כוכבים, **תיפוק ליה** שאסור להתוך באותה הסכין **משום שמנונית דאיסורא** דנבילה שנבלעה בסכין. שהרי עד עתה חתכו בה נבילות?!

ומשינין: רבא ורב נחמן איירו בסכין **חדשה** ח-ב שלא חתכו בה מעולם, אלא רק ייחודה לעבודת כוכבים.

ומקשינן: כיצד מוקמית לה בסכין **חדשה?** והרי **בין לרבי ישמעאל ובין לרבי עקיבא** [דפליגי בעבודה זרה עצמה, אי נאסרת מיד כשעשאוה או רק לאחר שתעבד] סכין חדשה אינה נאסרת. דהא סכינים, **משמשי עבודת כוכבים** הן, ולא עבודה זרה עצמה, ומשמשי **עבודת כוכבים** הרי לכולי עלמא **אינן אסורין עד שיעבדו** בהם לצורך עבודת כוכבים?!

ומשינין: **אי בעית אימא,** מיירי בסכין **דפסק ביה גוויזא** [עצים] לצורך **עבודת כוכבים** שאין בה משום מאכלות אסורות, ורק משום משמשי עבודת כוכבים היא נאסרת.

ואי בעית אימא, לעולם בסכין **ישנה** איירי, אלא **שליבנה באור** והכשירה משמנוניתה.⁽⁵¹⁾

51. ודוקא סכין גדול שגם צולים בה את הבשר באש צריכה ליבון. אבל סכין של שחיטה בלבד

אתמר: השוחט בסכין של עובדי כוכבים שנשתמשו בה לחיתוך מאכליהם —

רב אמר: קולף את המקום שנגע הסכין בבית השחיטה! שמסיר ממנו כדי קליפה, משום שנבלע שם משמנונית איסור שבסכין.

ורבה בר בר חנה אמר: מדיח במים את בית השחיטה, ודיו.

ודנה הגמרא: **לימא בהא קמיפלגי: דמר רבה בר בר חנה סבר: בית השחיטה צונן, ואין חומו חזק דיו כדי לבלוע לתוכו את השמנונית שבסכין, ומשום הכי לא בעינן קילוף. אבל הדחה בעינן, שהרי אף בצונן דבק מהשמנונית על דפנות בית השחיטה.**

ומר רב סבר: בית השחיטה רותח וכולע לתוך קליפתו החיצונה משמנונית הסכין. ומשום הכי לא סגי בהדחה, אלא צריך לקלף ולהסיר קליפתו.⁽⁵²⁾

ורחינן: לא בהכי פליגי. אלא דכולי עלמא

אית להו בית השחיטה רותח הוא.

מאן דאמר "קולף" שפיר קאמר, דכיון שרותח הוא בולע.

ומאן דאמר "מדיח" סבירא ליה שעל אף שבית השחיטה רותח, אידי דטרידי סימנין לאפקוי דם, לא בלעי מהסכין, ומשום הכי סגי בהדחה.

איכא דאמרי: דכולי עלמא, בין רב ובין רבה בר בר חנה, סבירא להו, בית השחיטה צונן.

מאן דאמר "מדיח", שפיר מסתבר טעמיה. דהא כיון דבית השחיטה צונן, לא בלע.

ומאן דאמר "קולף" אית ליה דאף שהוא צונן, אגב דוחקא דסבינא, שמשפסף בבשר בדוחק, בלעה מהסכין.⁽⁵³⁾

סכין ששחט בה בהמה שנמצאה פריפה — פליגי בה רב אחא ורבינא.

סגי לה בהגעלה ברותחין. תוס'.

52. אבל יותר מכך אינו בולע אלא על ידי בישול.

ועל מה שאמרה הגמרא "בית השחיטה רותח הוא", מקשה הרשב"א, הרי המציאות שאנו רואין היא שבית השחיטה אין בו אפילו חום שהיד סולדת בו! ועוד, הרי כלי שני אינו בולע אפילו כאשר היד סולדת בו. ולכן אומר הרשב"א, דקים להו לחז"ל שהשחיטה יוצרת כח לבית השחיטה לבלוע עם חמימותו, אבל לא משום החום בלבד. ומפרש הרשב"א דהא דבעי קליפה הוא משום שאין בית השחיטה מבליע אלא רק כדי קליפה. ועוד מפרש, דאפשר שמבליע בכולו, ומה שאינו אוסר את כולו הוא

משום שיש בבהמה ששים נגד הסכין. אבל גם אם נבלע בכולו, אם יודעים המקום שנגע בו האיסור, צריך לקלף אותו.

וכתב בספר הערות למסכת חולין מהגרי"ש אלישיב [כתב יד] שלגבי בישול בשבת וכדומה, לא ברור כמה מעלות חום הוא חום שיד סולדת בו. ויש מי שרצה לשער לפי חום בית השחיטה, כמו שנאמר כאן שבית השחיטה רותח הוא, והבין ש"רותח" הכוונה היא למידת חום שמרתיחה גם לגבי בישול בשבת וכדומה. אמנם לפי מה שפירש כאן הרשב"א שאינו משום חום לבד, אין זה נכון כלל להשוותו לענין בישול בשבת.

53. וכל הנידון הכא הוא רק לענין דיעבד, לאחר

חד אמר: אסור לשחוט בה בהמות אחרות עד שיגעילנה בחמין. משום דבלעה הסכין לתוכה משמנונית הטריפה. ואם ישחוט בה שוב בלא שיגעילנה היא תשוב ותבליע את האיסור הבלוע בה לבית השחיטה של הבהמה הכשרה. (54)

וחד אמר: מדיח הסכין אפילו בצונן, ודיו. דקסבר בית השחיטה צונן ולכך לא בלעה הסכין, אלא רק מבחוץ נדבק בה מהאיסור, ולהכי סגי בהדחה. (55)

ומסקינן: והלכתא, דסגי לה אפילו הדחה בצונן. (56)

ואי איכא בליתא דפרסא [חתיכת בגד ישנה וקשה] למיכפריה [לקנח] בה, סגי בהא, ואפילו הדחה במים לא צריך.

ומקשינן: ולמאן דאמר דבעינן בסכין ששחט בה טריפה הגעלה בחמין, מאי טעמיה? הלא הוא משום דקא בלעה הסכין איסורא משמנונית הטריפה. ואם כן, סכין ששחט בה בהמה דהיתרא, נמי תיאסר, דהא בלעה בתחילת השחיטה, לפני שהותרה הבהמה

מכח השחיטה, את השמנונית של אבר מן החי. (57) ומשינן: אימת בלעה הסכין שמנונית האיסור, לכי חיימא בית השחיטה.

אימת קא חיימא בית השחיטה? — לכי גמרה השחיטה.

והרי היא שעתא, היתירא הוא. שאז כבר פקע מינה איסור אבר מן החי, ונמצא שמעולם לא בלעה הסכין איסורא.

אמר רב יהודה אמר רב: הטבח צריך שיהיו לו שלש סכינים.

סכין אחת ששוחט בה. ולא יחתוך בה שום דבר אחר שמא תפגם, ולפעמים עלול לשחוט בה בלא בדיקה ולבוא לידי איסור נבילה.

וסכין אחת, שמחתך בה בשר.

ועוד אחת, שמחתך בה חלבים שאסורים באכילה וחותרם למוכרם לנכרים. ובה לא יחתוך בשר כיון שדבוק בה איסור.

ששחטו בה טרפה מיירי, ולא בלע מהטרפה שהרי לא היתה כאן רתיחה ממש, דסכין קשה הוא לבלוע. אבל לעיל גבי סכין של עובדי כוכבים שבלוע בה איסור ושחטו בה בהמה, הלכתא כרב ד"קולף". משום דבית השחיטה שהוא רך לבלוע, סגי ליה בחום של בית השחיטה שיבלע מהסכין. הלכך לא סגי ליה בהדחה אלא קולפו. רש"י.

57. אבל מצד מה דבלעה הסכין דם לא קשיא. משום שהסכין דבר קשה הוא, ואין בולע אלא שמנונית ולא דם. רש"י.

שכבר שחט בסכין עובדי כוכבים. אבל לכתחלה לכולי עלמא לא ישחוט בה, דכיון דהוי איסור דאורייתא יש להחמיר בו. רש"י. ובטעמא דמילתא כתב הרא"ש, שהוא משום דחיישינן שמא ישכח לאחר השחיטה לקלוף את בית השחיטה.

54. ואית ליה דבית השחיטה רותח הוא, או דמשום דוחקא דסכינא בלעה. רשב"א.

55. כן הוא ברש"י.

56. ודוקא בכהאי גוונא, דבסכין דהיתרא

לתוכו, מכל מקום נדבק בו האיסור.

ומקשינן: **השתא**, דאית ליה תרי כלים, **נמי** ליחוש דלמא **מיחלפי** ליה הכלים, וידיח הבשר באותו כלי שכבר הדיח בו חלבים.

ומשנינן: **כיון דאצרכיניה תרתי כלים**, אית ליה בהו **היכרא**, ולא יחליף.

אמר אמומר משמיה דרב פפא: לא ליסחוף **איניש כפלי** [לא יניח את הכסלים שחלב הכליות דבוק עליהם] **עילוי בישראל**, משום **דדאיב תרבא** [החלב מתחמם וזב על הבשר] **ובלע בישראל ממנו**. (58)

ומקשינן: **אי הכי**, **כי** מונחים בתריצי [במישור] על המדף הכסלים לבדם כדרכן, כשהחלב למעלה, **נמי דאיב תרבא**, **ובלע בשרא** של הכסלים עצמם מהחלב הדבוק עליהם.

ומשנינן: **קרמא** [קרום] **מפסיק מתתאי** לחלב, בינו לבין הבשר הדבוק אליו. (59)

ומקשינן: **אי הכי**, דקרום מפסיק ומונע מהחלב לזוב לבשר שתחתיו, אם כן אפילו

כשמניח את הכסלים על הבשר **מעילאי**, א-ט **נמי** נימא דלא בלע הבשר מהחלב, דהא **קרמא איכא** שמפסיק ביניהם. שאין חלב שאין לו קרום דק גם מלמעלה וגם מלמטה.

ומשנינן: הקרום העליון קלוש הוא, **ואידי דממשמשא** ביה **ידא דטבחה** — **מפתת**

ומקשינן: למה בעינן תרי סכינין לחיתוך? וליתקן ליה **הדא** לתרוויהו וליתתוך **בה בשר** קודם והדר **ליתתוך בה חלבים**. וכשירצה לחזור ולחתוך בשר בבהמה אחרת יזכור להכשירה?

ומשנינן: בעינן תרי סכינין משום גזירה **שמא יחתוך חלבים ואחר כך בשר** בבהמה אחת, וישכח לקנח הסכין ביניהם מחמת שטרוד במלאכתו, ונמצא הבשר אסור משום דמתערב בו משמנונית איסור.

ומקשינן: כמו דחיישת שיחליף סדר החיתוך, **השתא** בתרי סכיני, **נמי** איכא למיחש שמא **מיחלף** ליה הסכינים זה בזה, ויחתוך הבשר בסכין של החלבים!?

ומשנינן: **כיון דאצרכיניהו לתקן לו תרי** סכיני **אית ליה היכרא**, על ידי סימן שיעשה בהם.

ואמר רב יהודה אמר רב: הטבח צריך שני כלים של מים. אחד שמדיח בו בשר, ואחד שמדיח בו חלבים.

ומקשינן: וניתקן ליה כלי **הדא** בלבד, ונדיח בו קודם את הבשר, והדר נדיח בו חלבים, ואמאי בעי תרי כלים?

ומשנינן: גזירה, **שמא תחילה ידיח בכלי חלבים**, ואחר כך ידיח בו בשר. והמים יהיו כבר מפוטמים משמנונית החלבים על ידי שפשוף הידיים, ותדבק השמנונית בדפנות הבשר. ואף על פי שהבשר צונן ואינו בולע

59. והוא אותו קרום שאנו נוטלים מן הכסלים, שהוא עצמו אסור משום שהחלב נבלע בו, אבל אין נבלע כל כך שיהא זב לבשר שתחתיו. רש"י.

58. ומיירי מיד לאחר ניתוח הבשר שעדיין הוא חם. אבל לאחר שנצטנן אין לחוש שיזוב החלב. כדכתיב "וישימו החלבים על החזות". תוס'